
Notat

Til: Det relevante folkevalgte organet

Kopi til:

Saksbehandler: Hanne Strand / Kommuneadvokat
Vår referanse: 24/3841 - 43 /
Dato: 04.04.2025

Emne: Habilitetsvurdering - Hallstein Bast

Bakgrunn

Per Manvik har bedt kommuneadvokaten foreta en vurdering av habiliteten til kontrollutvalgets leder Hallstein Bast. I e-post 27.03.25 skriver Manvik følgende:

«Vil gjerne ha din vurdering over kontrollutvalgets leder Hallstein Basts habilitet til å lede utvalget i den videre prosessen rundt de to rapportene. Etter manges mening har han flere ganger offentlig valgt side - seneste fra talerstolen i kommunestyret på - vegne av kontrollutvalgets medlemmer. Kontrollutvalgets medlemmer kan fort bli gisler og føle seg tvunget til å støtte leders standpunkt.»

Kommuneadvokaten legger til grunn at Manvik ønsker en vurdering av Basts habilitet ved kontrollutvalgets behandling av en eventuell oppfølging av Harris-rapporten og rapporten til Holth & Winge.

I [kontrollutvalgets møte 21.01.25](#) fattet utvalget følgende vedtak i [sak 1/25](#), som gjaldt «Orientering om Holth & Winge sin juridiske vurdering av 25 dispensasjonsvedtak i Larvik kommune»:

«Kontrollutvalget ber om å bli orientert om rapporten fra Harris når den foreligger. Kontrollutvalget ber om en tilbakemelding fra kommunedirektøren om de vil vurdere lovlighet/ulovlighet og konsekvensen av dette i de 25 vedtakene.»

Videre fremgår det av kontrollutvalgets møtebehandling i [sak 3/25](#) at kontrollutvalget har diskutert «byggesaksbehandling» som aktuelt prosjekt når det skal vurderes om nye prosjekter skal bestilles.

I vedtak om gjeldende plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028, oppdatert per 21.01.25, er ikke «byggesaksbehandling» omfattet.

I [kontrollutvalgsmøte 04.03.25](#) behandlet utvalget [sak 13/25](#), «Orientering om rapport: forvaltningspraksis i byggesaker i Larvik kommune & orientering om vurdering av 25 dispensasjonsvedtak». Det fremgår av møteprotokollen at det ble gitt en orientering av Holth & Winge-rapporten og Harris-rapporten. Kontrollutvalget tok saken til orientering.

I samme møte behandlet kontrollutvalget [sak 14/25](#), «Mulig bestilling av prosjektplan for forvaltningsrevisjon av byggesaksbehandling», hvor utvalget fattet følgende vedtak:

*«Kontrollutvalget ber om en revidert prosjektplan i aprilmøtet basert på de to rapportene (Holth & Winge og Harris) og administrasjonens orientering i kontrollutvalget og diskusjonen der for øvrig.
Problemstillingen fra det opprinnelige forslag til prosjektplan inkluderes:
«Har Larvik kommune tiltak for å sikre riktig behandling av byggesaker?»»*

Neste møte i kontrollutvalget er 29.04.25. Saksdokumenter er på nåværende tidspunkt ikke publisert.

Habilitetsvurdering

Det fremkommer ikke opplysninger som tilsier at reglene om automatisk inhabilitet etter forvaltningslovens § 6 første ledd kommer til anvendelse. Bast er ikke part i saken. Habiliteten vurderes etter forvaltningsloven § 6 andre ledd.

Etter forvaltningsloven § 6 andre ledd inntretr inhabilitet hvis det foreligger «andre særegne forhold» «som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet», og det skal blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken vil innebærer en «særlig fordel, tap eller ulempe» for representanten eller noen han har nær personlig tilknytning til. Bestemmelsen åpner for en bred skjønnsmessig vurdering av den folkevalgtes tilknytning til saken og dens parter. Hensynene bak inhabilitetsreglene er å sikre riktige avgjørelser, at det ikke tas utenforliggende hensyn eller foregår forskjellsbehandling, slik at tilliten til at avgjørelser som tas er korrekt.

Den aktuelle saken gjelder Basts habilitet knyttet til videre oppfølging av Harris-rapporten og rapporten fra Holth & Winge, herunder eventuell utvidet prosjektplan i tråd med vedtak i sak 14/25. Bast har allerede deltatt i behandlingen av Harris-rapporten i kommunestyret, hvor kommunestyret tok rapporten til orientering, jf. [KST-sak 029/25](#). Dette er som følge av at kontrollutvalgets leder også er fast medlem av kommunestyret, jf. Larvik kommunes reglement punkt 1.8 hvor det fremgår at «Minst ett av kontrollutvalgets medlemmer skal være fast medlem av kommunestyret, og vedkommende velges som leder». Når utvalgsleder også er kommunestyremedlem, vil kontrollutvalgets leder naturligvis delta i å behandle samme sakskompleks i to ulike politiske organ. Som utgangspunkt anses dette som uproblematisk vurdert opp mot habilitetsreglene og er en naturlig følge av å sitte i de to

ulike organene. Problemstillingen er på generelt grunnlag omtalt i departementets veileder [«Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner»](#):

«I utgangspunktet kan en folkevalgt behandle samme sak i flere organ, for eksempel både i formannskapet og kommunestyret. Et unntak fra dette følger av § 11-10 tredje ledd, og gjelder behandlingen av klager etter forvaltningsloven § 28 andre ledd. En folkevalgt som har vært med på å forberede eller treffe et vedtak som skal klagebehandles, kan ikke delta i klageinstansens behandling av klagen.»

I denne saken er det ikke tale om behandling av klager etter forvaltningsloven § 28 andre ledd, og unntaket kommer ikke til anvendelse. Det er heller ikke tale om behandling av en og samme sak, ettersom det er en eventuell oppfølging av Harris-rapporten som kontrollutvalget skal ta stilling til. Spørsmålet er om rollekombinasjonen til Bast likevel kan anses som et «særegent forhold» som er «egnet til å svekke tilliten» hans.

Kommunestyret har det øverste kontrollansvaret i kommunen etter kommuneloven § 22-1 første ledd. Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret om sitt kontrollarbeid. Når kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og lignende, er det Vestfold og Telemark revisjon IKS som utfører selve revisjonen og utarbeider rapporten. Det er med andre ord ikke kontrollutvalget selv som gjennomfører revisjonen. Når kontrollutvalget mottar forvaltningsrevisjonen, blir denne behandlet i kontrollutvalget som organ. Deretter rapporterer kontrollutvalget til kommunestyret. Kontrollutvalgets leder har i prinsippet ingen anledning til å påvirke innholdet eller konklusjonene i selve rapportene. Etter kommuneadvokatens oppfatning kan ikke rollekombinasjonen anses som et «særegent forhold» som er «egnet til å svekke tilliten» hans i dette tilfellet.

Videre kan det reises spørsmål om engasjementet som Bast tidligere har utvist ved behandling av saken i kommunestyret er av en slik karakter at det innebærer et «særegent forhold» som er «egnet til å svekke tilliten» på en slik måte at det fører til inhabilitet.

Et særlig engasjement *kan* kunne føre til inhabilitet, men det skal relativt mye til. Det vises til Frihagen, Inhabilitet etter forvaltningsloven (1985) s. 310:

«En folkevalgt blir ikke inhabil fordi hans partipolitiske eller samfunnspolitiske syn må antas å påvirke hans bedømmelse av den konkrete sak til behandling.»

Vi ser ofte at en kommunepolitiker aktivt også har engasjert seg i en sak uten at sakens utfall får noen personlig betydning for ham selv, hans slektninger e.l. Hans interesse kan være distriktpolitisk, sosialpolitisk eller rett og slett å «slå politisk mynt» på den aktuelle sak. Det kan være mindre heldig at vedkommende direkte og aktivt reiser kritikk og lager en aksjon mot en privat part – f.eks. en som søker en stilling, sml. nedenfor punkt 12.2.5 og 19.0.5. Heller ikke et slikt engasjement i saken på forhånd vil normalt gjøre vedkommende inhabil – f.eks. når saken skal avgjøres av kommunestyret hvor han er medlem.»

Videre står følgende i departementets veileder «[Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner](#)»:

«At en beslutningstaker har et privat engasjement i en sak vil som hovedregel ikke medføre inhabilitet. Folkevalgte har en meget vid anledning til å uttrykke standpunkter, for eksempel i media, uten å bli inhabil til å behandle saker om dette temaet. Det kan kunne stille seg annerledes dersom den folkevalgte har en privat interesse i utfallet av en sak som går utover det som er vanlig politisk engasjement, for eksempel er nabo til et sted som søker om skjenkebevilling.»

Det er kommuneadvokatens vurdering at Basts politiske engasjement i saken ikke er av en slik karakter at det kvalifiserer som et «særegent forhold» som er «egnet til å svekke tilliten» på en slik måte at det fører til inhabilitet. Det motsatte ville medført at kontrollutvalgets leder i svært liten grad kunne ta politiske standpunkt i kommunestyret, der sakene også var behandlet eller skulle følges opp av kontrollutvalget. Det er i tillegg lagt vekt på at oppfølgingen av saker om Harris-rapporten og rapporten fra Holth & Winge har ingen «særlig fordel, tap eller ulempe» for kontrollutvalgets leder.

Det er kommuneadvokatens vurdering at Basts rolle ikke er egnet til å svekke hans tillit til hans upartiske vurderinger. Bast vurderes som habil.

I kollegiale organer er det organet selv som avgjør om et medlem er inhabil. Dette følger av forvaltningsloven § 8 andre ledd. Dersom spørsmålet om Basts habilitet blir løftet av kontrollutvalgets medlemmer, er det kontrollutvalget som må ta stilling til habilitetsspørsmålet. Uttalelsen fra kommuneadvokatkontoret er kun av veiledende karakter.